

LO MESTRE TITIAS

SUSCRIPCIÓ

En Barcelona: semestre, 2 pesetas
» » un any, 3 »

En provincias: semestre, 2'50 pesetas
» » un any, 4'00 »

Número solt 5 céntims

LA DUQUESA DE SOLFERINO

La Excm. Sra. Donya María de la Asunción de Bobadilla, Martínez de Arizala y Escrivá de Romaní, de Llanza, Duquesa de Solferino, Marquesa de Coscojuela, Condesa de Centellas, Baronesa de Alcarraz y Almuniente, Princesa de Castiglione y del Sacro Romá Imperi, etz., etz., morí lo dia 7 del corrent en Villafranca de Navarra.....!

¡Quína perdua més gran pe'l partit carlista es aquesta!

La noticia ens afectá terriblement.

Jove encara, puig contava sols 38 anys, de cor entussiasta en favor de la Causa Tradicionalista, es consagrà enterament, després de á son noble espós y fills, á defensar y á propagar valerosament nostres ideals. Recient es encara la polvoreda que mogué la premsa lliberal ab motiu del brindís que pronunciá en un banquet celebrat al Nort. Fins algún periódich demaná que s'empresonés á la Duquesa.

En 16 de Juliol de 1881 va contraure matrimoni en Villafranca de Navarra, d' ahont era filla y ahont ha mort, ab l' Excm. Sr. Duch de Solferino, un dels personatges més senyalats del Carlisme en Catalunya.

¡Quánts pobres la plorarán!
En nostre ciutat era coneguda de tothom, puig no 's concebia empresa catòlica, ni associació relligiosa, ni societat caritativa ahont ella no hi figurés en primer lloch.

Bona cristiana, adornada de virtuts, pero no d' aquestas virtuts de cartró tan alabadas avuy dia, sino tal y com mana nostra Santa Mare la Iglesia Católica.

Devota fervorosa de la Verge del Carme, tot

ho posava baix sa divina advocació; tan es aixís, que volgué casarse precisament el dia de la festa del Carme. La Verge ha fet que, pera premiar á tan bona terciaria, fos aussiliada espiritualment durant sa última enfermetat per lo Rdm. Pare Provincial dels Carmelitas Descalsos que tenen un magnífich convent en Villafranca, tal volta l'únich que fou salvat de las llamas de la Revolució mercés als esforços del digne cavaller Don Maurici Bobadilla, pare de la Duquesa.

Alguns creuen que la Sra. Duquesa era aragonesa, y no es aixís. Nascuda en Villafranca, era navarra per tots sos quatre costats, encar que, per la línea materna podém dir que era oriunda de Barcelona, puig era bisneta dels Excms. Senyors Condes de Valcabra, antigua y nobilissima familia catalana.

Era la Duquesa una de las damas carlistas més estimada de nostra Familia R..... y al seu costat havia passat recientment llargas temporadas en Venecia, Bruselas y Lucerna, puig el Sr. Duch es sens dupte un dels que 'ns podria ilustrar respecte la marxa del Carlisme en los presents y crítichs días.

LOS DUCHS DE SOLFERINO Y SOS FILLS

De lo molt estimada qu'era de la R.... la Duquesa, en so jo testimoni.

Fa ja alguns mesos, que tinguí jo la ditxa de passar llargues horas al Loredán, y en un dels dias en que, sota aquells trofeus del Saló de Banderas, feyem vots pera la regeneració d' Espanya, 'm parlá Donya María Berta de la avuy malograda Duquesa, de qui feu la més ben dibuixada biografia, sintetisantla ab tan gráficas paraulas que 'm recordarán tots los dias de la meua vida:

—«Es una cristiana señora, que tiene el corazón de mujer y la cabeza de un hombre.»

Després de lo dit per nostra R.... ¿qué 'n puch dir jo?

Tan sols derramar una llágrima y murmurar una fervent oració per sa ánima, que gosará ja de ditxa eterna.

SAID.

CARTA OBERTA

Al Excm. Senyor Duch de Solferino

Molt senyor meu, sempre benivolgut, y encar avuy més estimat per l'amarch dolor que os afligeix al contemplar que per sempre més, mentres duri eixa vida humana, ha fugit de vostre costat, per voluntat divina, la dolça companya que per muller os havia destinat la Providencia.

Al posar vostres ulls sobre 'ls trossos de vostre cor, que son carn de vostra carn, que constitueixen la maynada que com á penyora valiosíssima os ha deixat vostra ilustre esposa, no dupto pas que las llágrimas correrán abundantment per vostras galtas.... pero, vos que sou cristiá, y cristiá de bona lley, sabreu apartar de vostra pensa aquell amor á las cosas de la terra pera elevar vostres ulls al Cel y aixís acatar los designis del Altíssim.

Es aixís com Deu proba la virtut dels homens, fentlos passar per lo crisol de la desgracia; á tots, grans y petits, rics y pobres, nobles y no nobles. D' aquest modo ho ha disposat la Providencia com volguent donar lo sello de sa Omnipotent aprobació, á la fervorosa plegaria que en súplica enlayrá á la Reina de Cel y Terra lo Bisbe de Compostela Pere de Mosancio, atribuída per molts al Abat del Claraval.

Moltas amarguras té la mort per los que diferentment de vos, sols pensan y 's ficsan en las cosas del mon; mes, per los que pensan que sols estém en un desterro, qu' es molt curta nostra vida encara que sembla llarga per las penas, no es amarga; es més aviat ditxosa, puig es la jornada per emprendre la volada á nostre destí etern.

¿Quín es l' estat y la posició social en que las penas no punxin al gosar de la terra? El mateix Sant Agustí diu al tractar de sa joventut: «Vos os trobavau sempre allí, Senyor, y vostra pietat 'm punxava, posant en tots mos plahers un deix de amargura que havia de ferme 'ls aborrrir algún dia.»

Al presentarse vostre estimada esposa devant de la Justicia Divina; mentres el gran número de títols nobiliaris envejats aquí á la terra y las riquesas á las que casi tota la humanitat rendeix ferventa pero interessada devoció, no li servirán de gran cosa, podrá presentar aquell escut tan gran y tan noble, en que hi brillarán sas virtuts que son los trossos y las riquesas que 's cotisan á la Gloria.

La fé sincera que iluminava son cor; la sencillés de son carácter y son amor al próxim, l' humilitat en mitj de sa brillantíssima posició, ens fan creure que sent gran, rica y poderosa entre nosaltres, se recordava d' aquellas paraulas de Santa Teresa:

«No 'ns afanyém per viure á nostre gust.... ¿Qu' es tot aixó? Una nit qu' hem de passar en un mal hostatje.»

Més grans que per sas obras, apareixen per la paciència en soportar sos infortunis tants y tants sants, com Sant Pau y Sant Crisóstomo; y també Silvio Pellico, Taró Melitón, Colón, y fins el Colón de aquests sigles allá en la roca solitaria. Y més que tots, entre sa grandesa abrumadora, sa omnipotencia infinita, sa sabiduría sens fi, son poder sens igual, veyém que 's resumeixen tots los dolors, y totas las penas, y totas las amarguras, y tots los sufriments en Jesucrist quan, clavat en la Creu Santa, escupit, escarnit y ultrajat, aixeca sos ulls al Cel y 'ls ficsa en lo seu Pare....

Ja ho digué allá en lo Sermó de la montanya lo mateix Jesús: «Benaventurats los que ploran, perquè ells serán consolats.»

Eixa fé que tan fonda habíau contemplat grabada en lo cor de vostra muller, será 'l consol que tindreu; ell vos donará forsas per acatar los designis de Deu; y en eixa fé veurán sempre una sombra vivent de vostra esposa, los tendres filllets vostres que 'l Cel ha deixat ofens de mare. ¡Pobres nins, quant gran es sa perdua!

Rebeu, senyor Duch, en eixa ocasió, los planys d' un que vos ayma, mentres aixeca al Altíssim una súplica de misericordia, per l' ánima de vostra difunta esposa, y de consol per vos y vostres filllets.

Un que plora ab los que ploran
Y no riu ab los que riuhen.

J.

¡JA ES MORTA!

Tots la coneixíam; quants en eixa terra catalana rendim homenatge á la Justicia y al Dret, á Deu y á la Patria y esbatega nostre cor de llealtat al Rey, sabíam qui era, la coneixíam per la veu, havíam apretat sas mans ab nostras mans, millor dit, ella 'ns extranyia las nostras, ab vera efusió, com si fossen las del procer més distingit.

¿Quín es lo carlista de Barcelona y sos entorns, que no puga darnos rahó de la fesomia, del carácter, del modo d' enraonar, de la que fou Duquesa de Solferino?

¿Y á qué tou degut aixó? A ser la dama ilustre fidel retrato de la democracia verament cristiana. Ella no 's desdenyava d' estrenyer las mans callosas del obrer, á qui no negá jamay el saludo á tot arreu hont lo trobava.

Si á la Duquesa l' estimavan, y de debó, tots los carlistas, era perque en ella hi trobavam la dama cristiana, la mare carlista, senzilla, decidida, franca, expansiva, clara y enérgica.

¡Ah si Espanya contés ab uns quants centenars d' homes que tinguessen lo cor varonil, templat com el de la Duquesa!

Per aixó en la tomba d' eixa noble dama, vinch á posar eix ramet, humilt, pero tendre y plé de olorós perfum, acompanyat de fervents oracions que millor podrán servir pera sa ánima.

Avuy que l' egoísme, la supervia y el fatuisme regnan arreu, manan y disponan de tot, son més d' estimar las damas que brillan en la opulencia y entre la noblesa adornadas de virtuts que son pe 'ls pobres una esperansa y un consol.

¡Gosi l' ánima de la Duquesa, de la gloria celestial ahont desitja tornar á véuerla

UN OBRER CARLISTA.

A LA MEMORIA

DE LA

SENYORA DUQUESA DE SOLFERINO

Ja la mort ab sa dalla poderosa
á eixa dama virtuosa arrebatá,
¡Quina dona! Mes, no, qu'era ella un angel
ab figura de dona transformat!

La virtut en son tendre cor niuava,
en son palau lo pobre trobá pá,
l' orgull era per ella cosa extranya,
s' amiga més aymant: la Caritat.
Si en vida va ser sempre nostre auxili
y ab te va rebutjá 'ls honors del mon....
¡que visca constantment en nostra pensa,
la dolça recordansa de son nom!

JOAQUIM JORDI.

Nostre Director ha sigut honrat ab lo següent telegrama en contestació al que dirigí á Lucerna, ab motiu de la festa onomástica del Senyor Duch de Madrid:

Juan M.ª Roma; Barcelona.

Lucerna, 4-9'40-t.—Señor agradece mucho entusiastas felicitaciones «Mestre Titas.»

MELGAR.

¡OLÉ YA!

¿

OFRENA NÚMERO DOS

....y sin embargo llovía.

Contan de no sé quin emperador que al olorar certas flors queya en basca tan llarch com era;

donchs, aixó li deu passar al senyor Prats (y perdoni l' emperador la comparació) quan en la última Nació no ha posat res contra 'ls carlins ab lletras de metro y pam.

Lo que dirá ell: aquell ramellet no era pas de las *farigoles y gesamins* dels *Jochs Florals*; alló ja eran figas, dich, flors d' un altre pané.

Però com que *un clavo saca otro clavo*, vet aquí un segón ramellet que potser tinga la virtut de treure del ensopiment en que ha quedat aqueix *Quijote* catalanero, *desfacedor d' entuertos* carlistas y amparador de donzellas catalanistas á la moderna usansa.

Ja se sap que 'ls catalanistas es glorian de que no apelarán may á las armas. Ells volen—segons dihuen—conquistar las conciencias y aixís la implantació del *seu* regionalisme «no haurá costat una gota de sanch ni una llágrima». (*Manifest al poble, 16 mars 1897*).

Quan no las pot havé diu que son verdas. Deya en Pau Font en la Assamblea catalanista de Reus «Lo que nosaltres volém se pot recobrar de dúas maneres: ó tot d' un cop, ó parcialment. Pera lo primer se necessitan *forzas que de moment no tenim*. Si 'n tinguesem, *no cal dir lo que fariam*, perque *cuan se té forsa y la causa es justa, desapareix aquella divisió dels medis en legals é ilegals.*»

De manera que si no van á la guerra es perque no poden. Y arc que vaijin acusant als carlins de ser causa d' un *mar de sanch* y demés *retólicas*.

En *La Renaixensa* hi entran bastants diners; y com que no pagan més que als corresponals de Madrid y París, tots els catalanistas es preguntan: ¿ahont cauhem eixos diners? Coincidencia (ó lo que sia): l' editor y director de *La Renaixensa* té no sé pas quants criats.

Bueno. Donchs, en Prat de la Riba vol fundar un diari catalanista á la moderna, á 6 columnas, bona redacció, servey telegráfic, etz., que deuria substituir á *La Renaixensa*. Coincidencia (ó lo que sia): l' editor y director d' aqueix últim diari s' hi oposa.

Y á la vista d' eixas coincidencias, los catalanistas es preguntan: ¿qué será? ¿qué no será?

La Talia Catalana ensenyant l' orella. En sos penúltims números alaba á un tal Fernández, molt conegut *al Principal y al Nou Retiro* y.... l' aplaudeix perque representa molt rebé lo *Jesús de Nazareth*, tragedia excomunicada per la Congregació del *Index*.

Prego á n' en Prats deixi olorar eixa flor á las societats y teatros católics. Perque vejim que *La Talia*, si no té res de carlí, tampoch té res de católic. Ja ho diu son lema: «Setmanari dedicat á la propagació de la escena catalana y *principalment la católica.*» De modo que li basta que la escena sia catalana. Ara, dintre d' aixó, propagará *principalment la católica y secundariamente la no-católica*, com *Jesús de Nazareth*. Avis á las societats católicas.

Diu la *Nació* que prompte es traduirá lo *Folleto del Comité Catalanista de París*.

Cá, home, no pot ser. Primer, perque no hi ha *Comité* ni burros morts. Segón, perque ja fa temps que está traduhit. Al francés. Com deya aqueix dia cert granat catalanista á tothom que volia escoltarlo, senyalant hasta el pis en que s' havia escrit, carrer de Vergara, número no sé quants.

En Prat de la Riba nos podría darne rahó, ja que lo *Comité de París* es éll en persona, ni més ni menos, que es el que escrigué en catalá aquell follet.

Rihém un xieh. ¡Si creuran que tractan ab.... ignocents!

«La *democracia s' imposa* y es veritat que algunas reformas, considerantse be ó malament com á *conquistas democráticas* han donat bons resultats. Una d' aquestas reformas es.... lo jurat.» (*Lluís Durán en l' Assamblea catalanista de Reus.*)

Lligueu caps. «Perá triomfar es precís que esborrém de la societat la Revolució francesa.» Es necessari «un trevall constant de destrucció de la obra de la *Revolució francesa* (com lo ju-

rat) y un moviment de tornada á las instituciones de la Edat Mitja.» (*Prat de la Riba en l'Assemblea catalanista de Manresa.*)

La *Renaixensa* es publica los dilluns al dematí. Lo qual vol dir que trevalla al diumenge, ó lo que es lo mateix, que es *pecadora pública*, estant, *ipso facto*, excomunicada, com també tots sos favoreixedors.

Passo avis als catalanistas catòlics, que al dilluns deuen perdre la memoria ó quan menos la consciencia.

La primeras Corts de la Corona d' Aragó declararen que la unió de Catalunya, Aragó y València era, per sempre més, indisoluble.

Donchs, l' estiu passat, afirmá *Lo Regionalista* que Catalunya té dret á ferse independenta, es á dir, á separarse de la Confederació.

Y després nos dihen que 'ls carlins no tenim per res los drets de las Corts de la nostra terra...

«Tampoch pot duptarse que 'l partit carlí s'ha presentat com á restaurador de las llibertats de Catalunya.» (*R. Prats en «La Nació Catalana» número 14.*)

«'ls carlins no s' han preocupat may de la llibertat de Catalunya.» (*Lo mateix Fulano, en lo mateix número y en lo mateix article.*)

¡Agáfeulo!!!

En la Corona d' Aragó la llengua oficial, en los negocis interregionals, era la catalana. De modo que nosaltres, en aixó, imposavam als aragonesos nostra llengua. Y segons diu la *Doctrina Catalanista*, aquest principi (y 'ls demés que regian llavors) donaren molt bons resultats. (*Pág. 18.*)

Donchs la Assamblea de Manresa digué que hasta en lo internacional la llengua oficial deu ser la de cada poble.

Es alló: si la llengua imposada es la catalana ¡quins bons resultats! Ara, si es un altre ¡hont s'ha vist!...

Todo es según el color—del cristal con que se mira.

«En Mella es qui ha fet més enemichs al carlisme (d' entre 'ls catalanistas)» (*«Las Cuatro Barras» número 385.*) «Si tots los carlins fossin com en Mella, tots los catalanistas forem carlins.» (*F. Clascar, redactor de «La Veu de Catalunya».*)

Avenirse avants de parlar, compares.

«¿Quina conducta devém seguir los catalans? Unirnos tots.....» (*Doctr. Catal.*)

Y los de la *Unió* (?) donant exemple, es tiran los plats pe'l cap en sas reunions.

Y de pas. Diu *La Nació* que varem exagerar al dar la noticia. Consti que no. Nos ho contá un catalanista (que hi assistí y que corra bastant per la Universitat) devant de més de 20 personas. Con que, lo dit.

A més que dihent que exageravam, ja confessa que 'l *sainete* es cert.

Item més: Ara están barallantse per haver dirigit en Polavieja la carta á n' en Doménech. Los de la *Unió* dihen que no hi ha mes Quefe que ells. Per los *ateneístas* en Doménech. Per lo *senat* del catalanisme en Guimerá ó en Permanyer, lo sabi catedràtic.

No mes son que tres ó quatre *collas*. Per la Pascua vinenta podran anar á cantar las *caramellas* sota 'ls balcones del *general cristiano*.

Y ara que dich d' en Polavieja. Vostés ja saben que la major part dels catalanistas están entusiasmat per ell, adherintseli.

Donchs, ara veuran. En Polavieja allá per lo 10 d' agost ja feu manifestacions regionalistas. Y *La Nació* (que no estava en lo secret de que las feya instigat pe'ls catalanistas del Ateneu) escrigué aixó «..... al militar (Polavieja) li deu convindre una autonomia administrativa, res de política. En aquesta autonomia lo general Polavieja no hi pot pensar, porque no la sent brollar de son pit..... Vergonya immensa causa l' espectacle que presenta el Foment en lo sol fet de felicitar á un polítich que confecciona un manifest, ab la sola idea de ferse simpàtic.....» etz.

Pasan sis setmanas y ja cambian de pensar: tot es en Polavieja.

Una pregunta: Si felicitarlo solsament es vergonya eterna ¿qué será lo apoyarlo? La resposta á cárrech de la *Nació Catalana*.

«Lo senyor Permanyer recomaná al jovent que jamay permetés que desapareixi l' *abim* que existeix entre 'l catalanisme y 'ls partits polítichs.» (*«Lo Regionalista» número 37.*)

Y dos mesos després un dels principals catalanistas escrivia á n' en Pi y Margall, porque 'ls *federals* del Panadés votessin lo candidat de la Unió. Y los catalanistas respectaren tant poch aquell *abim*, que celebraren techs ab los *federals* y arrivaren á dir (perque 'ls *federals* votessin al catalanista) que eixos dos partits casi no's distingian en res, ni en la qüestió religiosa..... (*¡oh, l' abim!*)

Y eserigueren al Quefe carlí de Vilafranca porque 'ls *carlins* lo votessin; y el propietari *carlista* de Badalona, senyor Mir, visitá (en nom dels catalanistas) á n' en Llauder per lo mateix, etz., etz.

Valent *abim* y valenta cuqueria la dels catalanistas.

En lo *meeting* federo-catalanista de Vilafranca es digueren discursos en favor del *ateisme* del Estat. Podém citar textos si s' hi empenyan.

Molts membres de la *Unió catalanista* s' ho escoltaván, y apesar de que l' orador atribuía als catalanistas aquell *ateisme*, cap protestá. De modo que defensan l' *Estat ateo*, opinió condepnada pe'ls *Syllabus*.

Continuarém; váijintse fiesant mentrestant nostres compatrieis en eixas contradiccions, barallas y enredos, veritable olla de cols. No sembla sino que vulgan fer riure á la gent.

Catalanistas: ¡olé ya!

VALCARLOS.

LA ESCENA CATOLICA

Contat es el número d' autors que 's dedican á escriurer obras pera 'ls teatros catòlics. Y sabém, per experiencia, que no es aquest el *camí* per ahont poden trobarse gloria y profit.

Primerament, los teatros catòlics están en absolut subordinats á las societats catòlicas, y per lo tant, en aqueixas obras no hi prenen part personatges del *bello sexo*, lo que fa que en ellas hi falti un dels principals elements y que l'autor haigi d' exprimer més el magí pera desarrotllar escenas importantissimas que, poguenthi sortir donas, tindrian més interés y més acció dramática y podrian ab més facilitat ser més naturals y delicadas y sentidas. Aixó, sent lo que deu ésser, fa que 'ls autors que 's dedican á la escena catòlica, alcansin més honra que gloria. Y si anyadím que en la major part dels teatros catòlics, los actors son aficionats que algunas vegades *trassejan sos papers* en lloch de donar vida y moviment y expressió al personatge, be podrém dir que 'ls autors, al escriurer pera la escena catòlica, fan un verdader sacrifici; y 'ls actors, que després del treball, se *passan las horas* ensajant, estudiant, repetint y fent mil mucas á las taulas, en fan un altre.

Dignes son, uns y altres, de nostra consideració més distingida.

Y ¿qué dirém del profit que 'n reportan? Sabém ja que en aquests teatros no 's pagan drets de representació; que 'l número de teatros es petit, y curt el número de representacions, puig sols funcionan á las festas y encare no totes. Donchs, los exemplars que 's *consumen* son poch, y per lo tant, los beneficis son res, si arriban alguns á cubrir lo cost de la edició de sas obras.

Suposém que nostres lectors comprendrán que parlém de profit material ó pecuniari.

Are, en quant á profit moral, es molt; puig meritori es renunciar á la gloria que podria alcansar l' autor en los teatros públics, fent obras llapissosas, y *con todo el aparato que el argumento requiere*, que de segú en tocaria resultats la seva butxaca en detriment de la pobra anima.

Un altre dia, si Deu ho vol, ja parlarém largament d' aquesta qüestió.

D' entre 'ls autors, donchs, que 's dedican á la escena catòlica, ó millor dit, hi dedican sas obras, sobresurt d' una manera especial nostre estimat amich y company en Joan Manubens, ab qual retrato honrém avuy las columnas de nostre periódich.

Es en Manubens un distingit poeta y escriptor de punta. En poch anys ha omplert la escena catalana d' infinitat d' obras que 'l posan en lloch preminent entre 'ls poetes y autors de nostra terra.

Encar un nen, demostrá en Manubens sas qualitats pera cultivar la poesia, y un cop arrastrat per la corrent tempestuosa de la literatura catalana, s' ha desbocat com un boig (y que 'ns perdoni nostre amich) escribint tantas y tantas obras, que sols en Frederich Soler l' aventatja (edat per edat) en sa fecunditat notabilissima.

Moltissimas, donchs, son sas obras, pero farém especial menció de las de més mèrit, com: *La Igualtat de classes*, *En Joan de la Calma*, *La Tunyina*, *A cal Jutje*, *Dos fills*, *Lo Llibertador de Suissa*, *Lo Presidari* y sa darrera concepció *Los Moneders Falsos*, ahont hi ha escenas dibuixadas de má mestre y de gran efecte dramàtic, hermosos pensaments ab galana frase exposats y quadros ben disposats que revelan un autor ja consumat.

Las Musas no 'l deixan descansar; la vena no se li acaba may. De la mateixa manera y ab la mateixa destresa polsa la corda sentimental, que us fa plorar d' un panxo de riure. Ell ha guanyat premis en innumerables certaments com á Sans, Granollers, Olot, Barcelona, etz. L' any passat á la Joventut Catòlica guanyá dos terceras parts de premis.

Ell escriu en varis periódichs y revistas, y en tots sos treballs periodístichs hi resplandeix lo seu intens amor á Catalunya.

¡Quántas vegadas ell y en *Flórtich*, altre company y amich nostre, han fet passar bons ratos á nostres lectors!

Y al parlar del últim drama d' en Manubens, *Los Moneders Falsos*, debem dir quatre paraulas de nostre amich en Joan Saigi que tan be sab identificarse ab lo *Pep* de dita obra. En Manubens l' ha escullit com á intérprete de sos principals personatges, y en realitat aixís es.

Guiat en Saigi per sas aficions á la poesia catalana, entusiasmat devant nostra literatura y obras dramáticas, se llessá, junt ab altres companys, á las taulas dels Centres catòlics ensajantse ab un sens fi d' obretas, fins que, posat á dirigir la escullida Secció Dramática del Centre Moral de nostra ciutat, se feu amich d' en Manubens, y desde llavors, ja inseparables, comensá á ser ell lo primer fidel executadó dels principals personatges sortits de la fantasia d' en Manubens.

En totas las obras en Saigi sab interpretar los personatges dels qui 'n fa un acabat estudi, pero sobre tot en el de *Pep* dels *Moneders*, en fa una verdadera creació que li val molts aplausos.

Acabarém ab una nota que honra sobremanera á n' en Manubens y á n' en Saigi, y que proba en el primer, que lográ imposar al públich la

repugnancia á las passions, y en lo según lo bé que interpreta l' idea moral del autor.

Se representavan los *Moneders*.

Durant lo según acte y en una de las sortidas d' en *Pep*, exclamaren dos noys que tenia sentats devant meu:

—No sé qué li faria!

—Jo 'l mataria.....

Rebin nostres amichs aquesta proba de l' estima en que 'ls tenim.

ABEL.

DESDE VICHY

Tenim aquí un gran personatge.

Li diuhen *Teja* y en veritat es una grossa teula que cubreix unas cosas que jo aquí no podré referir, porque s' ha de tenir casi més por de las autoritats de aquesta ciutat que de la *censura* de Barcelona.

La joventut de 'n *Teja* queda descrita ab las pocas paraulas següents: en quant al cos, una vida vegetal com sol ser la d' alguns joves que avuy á Vichy s' estilan; en quant á l' ánima, un gros tío d' infern. Proba de lo primer, la gran cópura que trejinava ja als seus vinticinch anys; testimoni de lo según, las conversas necliamt maliciosas que jo li vaig sentir varias vegadas ab sos companys de barrila, los quals encare 's recordan de las sevas ximplerías quan volia fer de torero ó quan parlava contra 'ls carlins.

¿Sabeu per qué tants anys fá qu' es empleat? Més d' un colp ja ho ha dit ell: «No tingueu por que 'm prenguin l' empleo, porque 'ls que remenan l' olla á mi 'm deuen molts favors.» Ah! L' *alet* ja sab que no li falta motiu per expressarse aixís. A l' última guerra va ser jefe de la *partida de la porra*, degut á las sevas envejables qualitats en l' art de la tauromaquia y en tenir més desenrotllats l' os bertrán y 'ls instints de la picardia lliberal.

En *Teja* es home que ho sap tot. ¿Podria, donchs, donarnos compte de todas las malvesiats que en aquell temps tingueren lloch, per manament de la gent que frequentava la Casa-Ciutat? ¿Podria ell donar rahó de certas disposicions que no fan cap favor á una persona que segons tinch entés are s' ha convertit, ja que de poch anys á aquesta part no falta un dia á Missa, assisteix á casi todas las funciones religiosas y s' ha portat com un home las vegadas que ha sigut arcalde y..... hasta diputat? ¿Sabria dirnos tot lo que va passar al devant de la Pietat? ¿Podria referirnos fil per randa quin acte va haber de cometre 'l pobre *Peyra*, que no fa gavrre temps se 'n va anar á sorar ab Deu, y 'l modo impensat com va caure un senyor metje anant á visitar á Don Joseph..... qu' estava malalt, sens que ho sapiguessen certas personas, v..... era arcalde? ¿Podria dirnos qui va ser lo qui ab tota la sanch freda va assassinar á colps de culatas y bayonetes á dos carlins que plantavan uns anuncis referents á la guerra? ¿Sabria senyalar nos á aquell pájaro tant conegut dels de *Call de Atenas*? ¿Ens donaria rahó de una dona endemoniada, que encara 'm sembla que la sento quan deya á la de can Sila: «Qu' entrin, qu' entrin los carlins á Vichy, que ja tinch la ganiveta esmolada?» ¿Es recordaria, si ho sap, que aqueixa dona li varen tallar las cúsas á la Plassa, y no li varen tallar la llengua per misericordia?

Per acabar, participo als que no ho sapian, que aquest *municipal* cumpleix tant bé ab son ofici que sol passar molts estonas al *Hostal* ahont hi arriba tot xano xano, passejant ab un continent de Sultán de Turquía.

No parlo dels seus descendents, porque aixó no tindria fi.

Ja parlaré un altre dia de certas cosas y personas de palpitant actualitat.

UN ESPARDENYER DE VICHY.

8 novembre 1898.

LA FESTA DE SANT CARLOS

Lo diumenge passat va celebrarse en l'iglesia de Sant Just la Comunió general ab que'l carlistas de Barcelona commemoraren los dias de Don Carlos.

L' ilustre canonge Dr. Casanovas celebrá la Santa Missa pronunciant una sentidíssima plática preparatoria.

Varen rebre 'l Pá dels Angels un gros número de carlistas, entre 'ls que hi havia representacions de las Junta Regional, Provincial, Local,

Joventut Carlista, Círcol Tradicionalista y Centre de Carlistas.

No va poguer assistirhi nostre respectable Jefe Don Lluís M.ª de Llauder á causa del estat delicadíssim en que 's troba.

A causa de las especials circunstancias per que atravessa Espanya, no 's celebrá cap acte polítich aquest any.

LO SEMINARI PER DINTRE

No estranyi el Dr. Forcadas que aquí, com si diguessem *per accidens*, li tirém algún indirecte. La culpa la té en Clascar que 's permet certas expresions que comprometen de debó al Director del Seminari.

Sens anar més lluny (y per no dirne de més fortas): fa vuit días, poch més, que digué que «al Seminari lo Director faria lo que volen los catalanistas y que parlava ab fonament al dir aixó.»

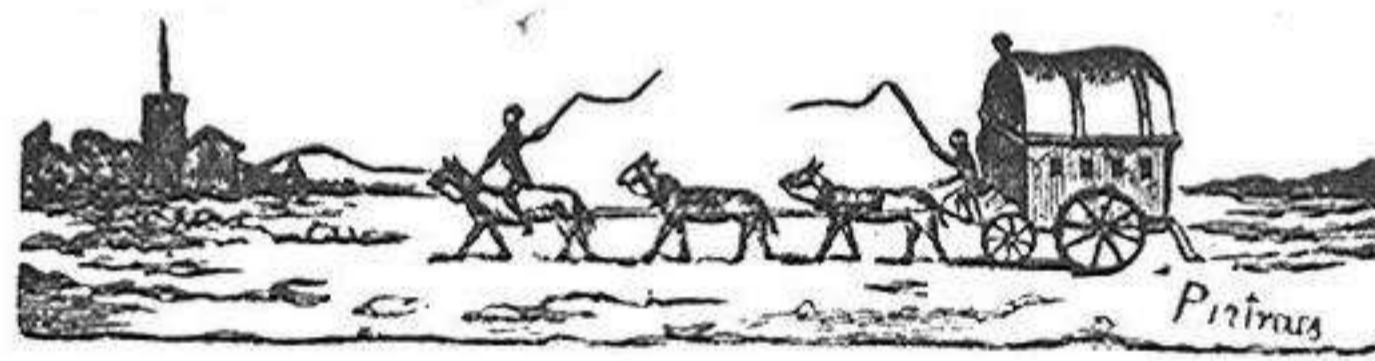
Y com que LO MESTRE TITAS no pot tenir per embustero á un aspirant al sacerdoci, d'aquí que torném á estampar lo nom del Director en nostres columnas.

¿Qué se 'n desprén d'aixó? Que 'ls catalanistas del Seminari, ó en Clascar á secas, se creu que podrà fer llaurar al Dr. Forcadas pe'l cantó que vulga. Que 'ls catalanistas del Seminari continuaran escribint á «La Talia Catalana» á «La Veu de Catalunya» á «La Nació Catalana» y 's perseguirá terriblement als estudiants que se atreixen á portar LO MESTRE TITAS á la butxaca.

Nosaltres protestém de las paraulas d'en Clascar que inclouhen una petulancia extrema y una falta de respecte imperdonable. Nosaltres no creyém aixó; nosaltres no volém que 's tiri per terra la autoritat d' un superior d' una semblant manera, y esperém que 'l senyor Director cridarà á comptes á qui 's permet parlar de aquest modo y 's creu que ni 'l Dr. Forcadas li es bon mosso.

Are no trobém extranyas las exaguelladas que ha soltat en Clascar desde tots els periódichs catalanistas de Barcelona.

LETAM.

CARTAS DE FORA

Vilanova y Geltrú, 6 novembre 1898.

Senyor Mestre: desitjo avuy parlarli d' un assumpto per cert interessant; vaig donchs, sense rodetjos, a explicarli un cas que 's manté encor molt palpitant.

Vosté potser jamay tingué á ma vila la *consideració* que 's deu, com cal, al veurer que tots fem tan trista *fila* degut al despotisme lliberal.

Donchs plányins, senyor Mestre; estimins forsa, que sols y abandonats, com dins d' un bosch, no falta qui ens esprém y hasta el coll torsa, y ens manté en cix estat tan trist y fosch.

Vosté ja ho deu saber; som un gran poble! al nivell ens posém de grans ciutats, que com ellas, volém lo qu' es dret noble, sens valernos d' enredos ni altercats.

Cansats ja tots de un jou que 'ns aixefava, s' oigué aquest crit unánim: ¡fora gas!! puig sols una *colleta* s' engraixava y á la esquena del poble 's feya 'l *jas*.....

Tothom ha secundat bé la consigna, trayent del seu damunt feixuga carga; mes, com aucell que só, mon *bech* s' indigna quan veig qui, ab tal cuestió, la sab molt llarga.

Vilanovins; paréu bonas orellas, feu l' ull viu, y ademés obriu bé 'l nas; no siga que us ensorrin las costellas, resultant vostre esfor un trist fracás.....

Conserveu ben brillants las llumaneras; aneu gastant espelmas y gresols, y..... no us enredéu més ab peteneras ni en desastres de ahir..... ni en *patracols*.

Penseu tan sols que 'l gas vos endogala, y us xuclan tants recarrechs l' últim ral; de vostra dignitat mostreune gala, y diga el món enter ¡jeix poble val!

Amunt; no us arredreu; seguíu l' exemple de aquells que *acetileno* han instalat, y el poble 'ls aplaudeix mentres contempla aquell blanquíssim flam *electrisat*.

No hi fa res que s' acosti ja la fira; estudiéu, instaléu bons aparatos; penseu qu' eix contratemps hi há qui l' ovira..... donchs ánimo; donauhi forts mal ratos.

A veure si seguíu tenint constancia ja que tal sacrifici heveu emprés; reixasséu tota folla estravagancia, y ab son pas natural vindrá 'l demés.....

No falta, qui, ajuntant vostres suades, un palacio s' ha alsat de potentat, ab magnífica sala y grans fatxadadas, y aixis un pou de *naps* ha derrotat. Feu que aquest y el *Rich-art* pleguin bandera, y aguasant valtres forts, sense desdó, dolsa *refiladeta* molt sincera vos envia

L' AUCETL VILANOVÍ.

**

Castellar, 1 de novembre de 1898.

Inolvidable senyor Mestre: Suposant que 'l meu estimat contrincant senyor Doctor estaré ja satisfet d' haver vist publicadas sas correspondencias més llargas que una *gástrica tifóidea*, en las que declara que *está de cos present*, (¡quina farum!) que *no té l' enteniment tan clar com jo*, (¡malo!) que *li interessa tant y tant liquidar comptes vells* (¿estaré faltat de recursos?) que *sent ferir la caixa del seu tambó* (¡bon tambó ha agafat!) que *té molts principals que li donaren molts surras*, ¡ay quin trasero li posarian!) que *consulta ab lo Rocinante*, etc. (¡ja ho crech!) que *'m busca de nit per lo ribís* (¡quin sereno!) que *lo seu raciocini ha anat al aigua*, (¡que moll!) y etc., etc.

En vista de tant inesperadas desgracias, mania d' escriurer y de perorar més que 'n Salisbury, vaig á dirli lo següent:

Entre 'ls molts que jo vaig aludir en mas correspondencias, sols vosté *ha pres candela*, lo que casi voldria dir que vosté es l' únich que intervingué (dels aludits per mi) en la brega que mogueren en Flistis y C.^a; pero, com no sigué mon ánim oféndrel, sino dir veritats, aguardaré, senyor Doctor, un altre senmana que tal volta tindrà ja 'l raciocini sech com un bacallá, pera dirli quatre cosetas y demostrarli que ha fet vosté un pá com unas ostias.

Just es que, ja que li he deixat dir lo que ha tingut per convenient, entri jo are en lluyta, y creguim que procuraré ser concis, just é imparcial.

Y desitjant que tots los malalts se posin bons queda, senyor Mestre, á sas ordres, son atent y afm. s. q. b. s. m.

L' AUCELL DE CAN BARBA.

**

Tarrasa, 30 octubre 1898.

CONSELLS Á MET Y C.^a DELS FERROS.

Apa, vigila, prentho de punta que ja se acostan las eleccions, fiqueu de grapas dintre la junta tu y en *Minguito* dels grans faldons.

L' Antón Catorse crech que li agrada un de vosaltres per president; y si feu bona *ula sanjanyada* ja estaré l' home del tot content.

Pe 'ls demés cárrechs, qualsevol tonto, pro á n' en Bugada per tesoré; y ab tals reformas jo encare conto que 'ls mústichs *Ferros* aniran bé.

Puig lo qu' es ara tot *bitxo* crida, sent la lley seva la del embut, y 'ls més tanocas buscan la brida mentres que tenen l' ase perdit.

No hi sents cap coro, ni veus may cómichs, si t' aburrexes ves á dá un vol; aixó ó discursos semi-astronómichs, que fa en *Pro-Sembla* sobres del sol.

En lo *treyato* s' hi fan trenyinas, molts ja 't presentan la dimissió; després de ferhi quatre tunyinas tot solet quedas ab un *Sensó*!

Pe 'l *Metje á palos* no hi ha un Titella, personal falta per fe 'ls *Tres fills*..... Creume, Met, compra mascle y famella y ans de tres meses hi haurá cunills.

Com també 'ls palcos ¡fora bronquinas! y tants escándols per si es tancat....! coloms á sobre, y abaix gallinas..... total ¿qué hi falta? Res, un filat.

Y ab la ganancia..... (si no es escassa) de las llocadas y llurigons, pagar podrias als de la Plassa que encare tenen tantas accions.

SNESE EMBUTS.

**

Vich, 8 novembre 1898.

AL ESPARDENYER DE VICH.

Apreciat company: Volia darte l' enhorabona per lo bé que cantas la canya als galifardeus d' aquesta terra, mes crech será mellor darte el *pésam* per haberte ja pescat. Si, noy, si; ja has begut oli, ja sabém qui ets. Vaya una manera de volguernos fer menjar gat per llebra. ¡Qui ho habia de dir que fosses aquell que ja fa algun temps viu á Barcelona No t' espanus per axó, avant sempre. ¡No faltaria sino qu' are qu' esperém ab fruició la vida y miracles del altre, ens deixessis á la lluna de Valencia, vull dir deixessis la tasca comensada!

Permetem qu' et diga que en lloch de tractar de bestia, gandul, etc., els tractis més bé. Perque ja sabs que las veritats son amargas, y dihentlas se perden las amistats. Vols dir per exemple qu' en dallonsas está tan gras que sembla s' ha empassat algun home? digueuli que está flich y prim com un macarró; en fi qu' es guapo, laboriós, un santet que no ha trencat may cap plat ni cap olla, etc., y veurás com s' estiarrufa y es llepa els dits de gust. Aquesta trepa son aixis; en dihentlos quatre cosas que tothom sab y de las quals ells mateixos s' alaban, sense ficar-se ab la vida privada, es posan tan furiosos hasta volguer menjarse crú (ab la llengua) al qui els ho diu. Y vetaqui que en lloch de desmentir lo que s' els diu, encare ho afirman; de lo contrari, ¡per qué es donan per entesos sense anomenals? No saben que diu lo refrá que «el que no sigui confrare no prengui candela?»

Per últim, no t' aturis y avant sempre, convé ens enteris, tu que concixes el panyo, de la farda d' aquí Vich.

Disposa de ton company, que no vol dirte qui es.

FILITITAS.

Establiment Tipogràfic, Casanova, 13; Barcelona.